

føring på 6 m³/sek., men begrenset til naturlig tilsig i tiden fra vårflommen inntretr til vintertapping begynner.

Alle endringer i tappingen skal skje med så myke overganger som mulig.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m. v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som reguleringsplikter å oppbevare for hele regulerings-tiden.

Hovedstyret kan bestemme hvor damvokte-ren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Viser det seg at slipping etter dette regle-ment medfører skadelige virkninger av om-fang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirknin-ger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende de-partement.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Departementet vil tilrå at Troms kraftfor-syning gis tillatelse til erverv og regulering på de vilkår og med det manøvreringsregle-ment som fremgår av Stortingets vedtak.

Industrikomiteén peker på at det er et på-trengende behov for å få etablert industri i Storfjord kommune for å stanse utflyttingen og for å redusere pendling, og ber om at stat, fylke og kommune arbeider videre for å finne prosjekter som kan løse arbeidskraftsituasjo-nen i kommunen. Komiteén regner med at en god del arbeidskraft fra distriktet blir enga-sjert i anleggsperioden, slik at man får en midlertidig løsning av behovet for arbeids-plasser. Komiteén viser videre til nærings-fondet og tilskuddet til planlegging som virke-midler for å skape arbeidsplasser, slik at man unngår et tilbakeslag når anleggsperioden går mot slutten.

Industridepartementet forutsetter at det er bemyndiget til å samtykke i mindre plan-endringer og til å foreta de endringer i ma-

nøvreringsreglementet som måtte nødvendig-gjøres av slike planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 og lov om konsesjon for vannfall, bergverk og annen fast eiendom m. v. av 14. desember 1917, gis Troms kraft-forsyning tillatelse til erverv og regulering av Skibottselva m. v. i samsvar med Indu-stridepartementets foredrag av 1976.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i oven-nevnte foredrag inntatte utkast.
3. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 62 og § 148, gis Troms kraft-forsyning tillatelse til å ekspropriere pri-vateide fallrettigheter i Skibottselva samt nødvendige grunnarealer og rettigheter for utbyggingen.

16. Sameiet Skogfoss Kraftlag.

(Tillatelse til utbygging av Melkefoss Kraftverk.)

Kongelig resolusjon 25. juni 1976.

I brev av 14. april 1975 har A/S Sydvaran-ger og Varanger Kraftlag A/L søkt om elek-triske konsesjoner for Melkefoss Kraftverk i Pasvikelven. Søkerne har i søknaden forut-satt at det foreligger gyldig tillatelse etter vassdragsloven for utbygging av Melkefoss, gitt ved kongelig resolusjon 12. desember 1958.

Tillatelsen fra 1958 ble gitt til A/S Syd-varanger etter vassdragslovens §§ 104, 105 og 62 til utbygging og ekspropriasjon av grunn og rettigheter for bygging av Skog-foss Kraftverk. Tillatelsen gjaldt bygging av et kraftverk i to byggetrinn i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikelven. Etter planendring ble imidlertid Skogfoss Kraftverk bygget ut av A/S Sydvaranger og Varanger Kraftlag A/L i fellesskap i fallavsnittet Skogfoss. Melkefoss er først nå planlagt utnyttet i en separat kraftstasjon. Departementet har fun-net at ny tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 må foreligge før Melkefoss kan utbygges etter de foreliggende planene.

Melkefoss Kraftverk skal etter planen ut-nytte et fall på 10 m over en elvestrekning på ca. 1 km beliggende 5 km nedenfor Skogfoss Kraftverk. Kraftverket vil få et aggregat på 26 MVA med maksimal vannføring på 260 m³/sek. Midlere årsproduksjon er bereg-net til 120 GWh.

1977

A/S Sydvaranger leier fallrettighetene i Melkefoss og Skogfoss av staten etter en avtale som ble inngått i 1961.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetstjenestevirksomhet har i brev av 24. februar 1976 avgitt innstilling i saken. NVE har forutsatt at tillatelsen gitt i 1958 fortsatt er gyldig for utbygging av Melkefoss og har kommet med forslag om tillegsvilkår til denne tillatelsen.

Hovedstyrets innstilling lyder:

«I forbindelse med søknad fra A/S Sydvaranger om konsesjon for de elektriske anlegg for ovennevnte utbygging, henvendte Vassdragsdirektoratet seg til selskapet i brev av 12. mai 1975 der det bl. a. ble uttalt:

«Vi bør få søknad tilsendt etter vassdragslovens § 125 med særlig sikte på å få belyst hvilke endringer i skadene som måtte oppstå ved en separat utbygging av Melkefoss. Vi vil legge saken ut til offentlig gjennomsyn og så komme tilbake til spørsmålet om mulige endringer av tillatelsen av 12. desember 1958.»

NVE mottok deretter følgende utredning datert 16. juli 1975:

«Vi viser til Deres brev av 12. mai d. å. til A/S Sydvaranger som vi har fått gjenpart av. Videre vises til møtet i Vassdragsdirektoratet 25. f. m. Etter dette møte har vi muntlig mottatt beskjed om at Vassdragsdirektoratet finner at det ikke foreligger noen tidsfrist som angir når utbyggingen av Melkefossen må være påbegynt.

Etter avtale skal vi orientere om de endringer i skadevirkningene som den separate utbygging av Melkefoss vil medføre i relasjon til de skadevirkninger som ville oppstått dersom Melkefossen var blitt utnyttet i en fellesutbygging med Skogfoss Kraftverk. Først skal vi imidlertid kort omtale de generelle forhold og planene for den separate utbygging av Melkefoss Kraftverk.

1.0 Orientering.

Melkefoss i Pasvikelven omfatter flere stryk med i alt 10 m fall over en elvestrekning på ca. 1 000 m.

Fossen ligger vel 1 km fra R.V. 885 og 5 km nedenfor Skogfoss Kraftstasjon.

Nedbørsområdet er ca. 17 250 km² og middelvannføringen ca. 175 m³/s. Ca. 250 km² er lokalt felt mellom Skogfoss og Melkefoss, og av dette feltet tilhører det alt vesentlige Husmoseelven med en antall middelvannføring på 2,5 m³/s. Den munner ut 2 km ovenfor Melkefoss, nedenfor Skogvannet, som er betegnelsen på den stilleste del av elvestrekningen som også danner undervann for Skogfoss Kraftstasjon. Fallet mellom Skogvannet og fossenakken ved Melkefoss er ca. 40 cm ved midlere vannføring.

2.0 Beskrivelse av Melkefoss Kraftverk.

Vedlagte tegning 833—018 viser kart over området med kraftanlegget inntegnet.

En lav dam over elven nær fossenakken vil

gjøre det mulig å holde overvannstanden på k. 31.6 for vannføringer lavere enn 230 m³/s. Dette er ca. 25 cm høyere enn den naturlige middelvannstand og ca. 70 cm høyere enn naturlig lavvannstand på stedet. Dammen blir utstyrt med flomluker som er slik dimensjonert at for vannføringer større enn 230 m³/s. vil overvannstanden bli holdt på sitt naturlige nivå. («Naturlig» referer seg til dagens forhold).

Kraftstasjonen blir liggende i dagen, ca. 75 m innenfor den norske elvebredd, og får installert 1 Kaplanturbin med slukeevne 260 m³/s., samt generator med ydelse 26 MVA.

Vannveiene blir utført som åpne kanaler, gravet og sprengt ut dels innenfor og dels langsmed den norske elvebredd. Kanalene antas å få bunnbredder på 20—25 m, og dybder under naturlig terreng på fra 4—5 m til nesten 20 m. Tilløpskanalens lengde blir knapt 200 m, avløpskanalens vel 700 m.

Det vil bli nybygget ca. 1,5 km permanente adkomstveier i tilknytning til anlegget. Det vil også bli bygget en ca. 2 km lang 132 kV-linje fra koblingfeltet utenfor kraftstasjonen frem til den eksisterende 132 kV-linjen mellom Skogfoss og Kirkenes.

Bare en mindre del av gravings- og sprengningsmassene fra kraftstasjon og vannveier vil kunne nyttiggjøres. Ca. 300 000 m³ sprengstein vil derfor bli lagt på tipp i en lone i elven oppstrøms for tilløpskanalen, og ca. 100 000 m³ løsmasser vil bli tippet innover i terrenget nær tilløpskanalen. Maksimal tipp høyde er 4—5 m.

3.0 Skadevirkninger ved å utnytte Melkefossen i et separat kraftverk i forhold til i et fellesanlegg.

3.1 Vannføringer og vannstander.

3.1.1 Separatutbyggingen.

Elvestrekningen fra inntaksterskelen på toppen av Melkefossen ned til undervannet for Melkefoss Kraftverk vil bli tørrlagt, bortsett fra flomtider hvor det må slippes vann forbi kraftverket.

Vannspeilet like ovenfor Melkefossen vil bli hevet 25 cm over naturlig middelvannstand. Dette vil også medføre en viss oppstuvning i Skogvannet der middelvannstanden kan ventes å stige ca. 10 cm. Ved vannføringer større enn 230 m³ pr. sek. vil som foran nevnt vannstandsforholdene bli som i dag.

3.1.2 Fellesutbyggingen.

Elvestrekningen langsetter Melkefoss ville få et vanntilslag fra lokalfeltet som gjennomsnittlig tilsvarte 2 pst. av den naturlige vannføring. Da elvebunnen i det vesentlige har et dekke av grov stein ville en slik liten vannføring i praksis gi inntrykk av at elveleiet er tørrlagt.

Det meste av elvestrekningen fra Skogfoss ned mot Melkefossen, inkl. Skogvannet, ville blitt liggende uten gjennomstrømning. Den senkning av vannspeilet som ville blitt en følge av dette kan for den nedre elvestrekning, nærmest Melkefoss, anslås til minst 2 m. For Skogvannet mangler vurderingsgrunnlag, men også her antas senkningen å ville blitt betydelig. Ved flom i vassdraget, eller ved driftstans, ville imidlertid gjennomstrømningen blitt gjenopptatt, slik at senkningen ikke kunne ansees som permanent.

3.2 Inngre

De pone

3.2.1 Separatut

Vannveiene u
naler. Når ka
imidtredt høyd
ten ikke stor o
danne sideskråi
det blir tiltalei

Det forutsett
ges på tipp i
plasseres i terr
av tilløpskanal
ca. 400 000 m³.

3.2.2 Fellesutb

Planen forut
ca. 6,5 km hvo
utnyttelse av M
foss Kraftver
på 300 m³/se
tverrsnittet bli

Synktverrsla
av fossen vill
skap og dyp
lange, knallig
imidtredt også
med ville blitt

Tippmassene
1 300 000 m³
stort omfang.

3.3 Veier.

Omfanget a
bygging anslå
etter begge ut

4.0 Diverse.

Det regnes
bli kjørt i tak
at vannstands
mulig unngås
Oppvatning av
skje under dag
vil dermed ku
Kraftverk er
menhengende
er etablert.»

Utredninger

tet og kunn
vassdragslove
1975 til fylk
Vassdragsdire

«Som kjent
res. 12. deser
dragslovens §
av Melkefoss
dige rettighet
omfattet utb
og Melkefoss
fall og grunn
let senere, og
tykke til bo
endret til å
Skogfoss og
(1960—61)
fremgår av n
utbyggingsfr
Skogfoss, me
foss ble beste
påbegynt. N

3.2 Inngrep i terrenget.

Deponering av tippmasser.

3.2.1 Separatutbyggingen.

Vannveiene utføres som nevnt som åpne kanaler. Når kanalene blir fylt med vann blir imidlertid høyden fra terreng ned til vannflaten ikke stor og det vil bli lagt vekt på å til-danne sideskråningene med sikte på at utseendet blir tiltalende.

Det forutsettes at sprengningsmassene legges på tipp i overvannet, mens løsmassene plasseres i terrenget, for det meste i nærheten av tilløpskanalen. Totalt dreier det seg om ca. 400 000 m³.

3.2.2 Fellesutbyggingen.

Planen forutsatte en samlet tunnelengde på ca. 6,5 km hvorav 5 km under byggetrinn II, utnyttelse av Melkefoss. Da turbinene i Skogfoss Kraftverk kan utnytte en vannføring på 300 m³/sek., ville formodentlig tunnel-tverrsnittet blitt minst 150 m².

Synktverrslag og tunnelutslaget ved foten av fossen ville p.g.a. det flatlendte landskap og dyptliggende fjelloverflate krevet lange, knallignende forskjæringer, som man imidlertid også ved dette alternativ må regne med ville blitt arrondert på en ordentlig måte.

Tippmassene ville utgjøre bortimot 1 300 000 m³ og tippen måtte således få et stort omfang.

3.3 Veier.

Omfanget av og de mulige skader ved vei-bygging anslåes til å ville blitt noenlunde like etter begge utbyggingsplaner.

4.0 Diverse.

Det regnes med at Melkefoss Kraftverk vil bli kjørt i takt med Skogfoss Kraftverk slik at vannstandsvariasjoner i Skogvannet mest mulig unngås selv om belastningen varierer. Oppvatning av islagte vassdrag, noe som kan skje under dagens forhold ved lastvariasjoner, vil dermed kunne unngås etter at Melkefoss Kraftverk er kommet i drift og et mer sammenhengende vannspeil mellom de to kraftverk er etablert.»

Utredningen ble sendt til uttalelse i distriktet og kunngjort i pressen i samsvar med vassdragslovens § 125. I brevet av 22. juli 1975 til fylkesmannen i Finnmark uttaler Vassdragsdirektoratet følgende:

«Som kjent fikk A/S Sydvaranger ved kgl. res. 12. desember 1958 tillatelse etter vassdragslovens §§ 62, 104 og 105 til utbygging av Melkefoss og til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter i den forbindelse. Tillatelsen omfattet utbygging under ett av Skogfoss og Melkefoss oppdelt i to byggetrinn. Leie av fall og grunnrettigheter av staten ble behandlet senere, og da Stortinget i 1961 ga samtykke til bortleien, var utbyggingsplanene endret til å omfatte to separate kraftverk i Skogfoss og Melkefoss, jfr. St. prp. nr. 124 (1960—61) og Innst. S. nr. 251 s. å. Det fremgår av nevnte dokumenter at det var satt utbyggingsfrist på tilsammen syv år for Skogfoss, mens det for så vidt angår Melkefoss ble bestemt at Departementet måtte være påbegynt. Noen slik ny frist er ikke satt, og

den nevnte tillatelse til utbygging av fallet må antas å gjelde.

Tillatelse fra Sovjet til separat utbygging ble gitt 10. februar 1962.

Virkningen på almene interesser ved den separate utbygging av fallet har i og for seg ikke vært behandlet, og A/S Sydvaranger har i samråd med oss utarbeidet en redegjørelse, datert 16. ds. for de vesentlige virkninger den endrede plan vil få.

3 eks. av redegjørelsen m/ bilag vedlegges idet en ber om uttalelse fra Sør-Varanger kommune og eventuelt andre interesserte om mulige endringer i vilkårene for gjeldende tillatelse for den felles utbygging. Disse vilkår vedligger til orientering.

En ber også om at et eksemplar av utredningen legges ut ved Sør-Varanger kommunale kontor.

Fristen for merknader settes til 1. oktober d. å.

Saken vil herfra også bli forelagt Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk via Miljøvern-departementet.»

Etter fristens utløp — 10. november 1975 — er det innkommet følgende uttalelser:

Sør-Varanger kommunestyre behandlet saken med følgende resultat på møte 13. september 1975:

«Formannskapetets innstillinger nr. 559/75 og 616/75:

Sør-Varanger kommunestyre har merket seg at Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev til fylkesmannen i Finnmark 22. juli 1975 uttaler at tillatelse til utbygging må antas å være gitt med den tillatelse som er gitt ved kgl. res. av 12. desember 1958.

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen ber i samme brev om uttalelser til mulige endringer i vilkårene for tillatelsen.

Det er misnøye, diskusjon og uklarhet om gjeldende vilkår, og kommunestyret mener at de må gjøres klarere og endres til gunst for Pasvikdalen og Sør-Varanger kommune.

Sør-Varanger kommunestyre mener at etterfølgende vilkår, må tilføyes de oppgitte vilkår for utbyggingen:

1. Det må opprettes et fond til utbygging og styrking av næringsgrunnlaget i Sør-Varanger, fortrinnsvis Pasvikdalen. Avkastningen av fondet må kunne nyttes til utbyggingstiltak innenfor jordbruk, vannforsyningsanlegg, annen næringsvirksomhet og kulturtiltak.
 2. Det må utbygges og drives et komplett settefiskanlegg der innlandsfisk må være den viktigste av kultivering.
- Fiskerikonsulenten for Finnmark vil i november/desember i år legge fram en rapport om fiske i Pasvikelva. Kommune-styret forbeholder seg rett til å komme tilbake til saken når rapporten foreligger.
3. Samarbeidet med Sovjetsamveldet om fiskekultivering søkes etablert. Fisketrapper ved Boris Gleb, Melkefoss og Skogfoss tas opp som egen sak.
 4. R.V. 885 Håbet kryss—Vaggetem bygges ut med fast dekke.
 5. Konsesjonsavgiften må være av en slik størrelsesorden at den betyr noe, og må tilfalle Sør-Varanger kommune.

Konsesjonsavgiften må justeres i henhold til kroneverdien.

6. De arbeidsplasser som driften av kraftstasjonene innebærer bør besettes av innbyggere fortrinnsvis fra dalen.
7. Under utbyggingen må det tas hensyn til at minst mulig natur skades.
8. Før endelige vilkår for utbyggingen fastsettes må kommunen få uttale seg i saken.
9. Det er viktig for kommunen hvem som bærer kostnaden som forannevnte vilkår innebærer, men en mener at Pasvikdalen må få kompensert for de ressurser som dalen bidrar med i fellesforbruket av naturherligheter.
10. Kommunestyret vil også peke på den ikke gjenreiste krigsskade som mellomriksveg over Pasvikdalen til Finland innebærer.

Senterpartiet v/Per Inge Hansen foreslo at saken utsettes.

Subsidiært fremsatte han følgende forslag: Sør-Varanger kommunestyre mener at det må en ny konsesjonsbehandling av utbyggingen som følge av:

1. Konsesjonen av 1958 synes utgått som foreldet etter vassdragsloven.
2. Utbyggingen er vesentlig endret.
3. Landbruksforskning viser negative utslag i klima og vekstforhold som følge av tidligere utbygginger.
4. Fiskeribiologiske undersøkelser som følge av et redusert fiske i Pasvikelva etter tidligere utbygginger, er ikke avsluttet.
5. Skaper nye forurensinger av Pasvikelva som drikkevannskilde for flere, blant annet Skotnes vannanlegg.
6. Større verneinteresser for kommende generasjoner i dag enn i 1958.
7. Reindriftsnæringen får ulemper og hvor et nytt reingjerde må oppsettes.
8. Nye miljøforstyrrelser midt i ei bygd som har stor verdi som en betydelig jordreserve for hele Finnmark på lang sikt.
9. Alternativt er det muligheter for kraftimport fra Sovjet.

Utsettelsesforslaget ble forkastet med 23 mot 3 stemmer.

Sosialistisk enhetsliste v/Rolf Eriksen fremsatte følgende forslag:

I formannskapetets innstilling pkt. 1, 1. setning strykes ordene «Sør-Varanger» og «fortrinnsvis».

Ved alternativ votering ble formannskapetets innstilling vedtatt med 23 mot 3 stemmer, som ble avgitt for senterpartiets forslag.

Til slutt ble det votert over Sosialistisk enhetslistes endringsforslag, som ble forkastet med 18 mot 8 stemmer.»

Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning uttaler den 15. september 1975 bl. a.:

«Av Berdals redegjørelse av 16. juli 1975 mener vi at skadevirkningene ved den separate utbygging er mindre enn ved en felles utbygging.

Ved fellesutbygging ville hele elvestrekningen fra ovenfor Skogfossen til under Melkefoss bli nesten helt tørrlagt. Ved den separate utbygging blir bare selve fossestrykene tørrlagt. Vannspeilet mellom Melkefoss og

undervann i Skogfoss vil kunne holdes stabilt i motsetning til nå da det varierer med belastningen i Skogfoss kraftverk.

En får på den annen side to kraftstasjoner og en kort kraftlinje ut fra Melkefoss kraftverk. Fordelene i selve elven vil imidlertid telle mer.

Ut fra dette finner vi at det neppe kan være grunnlag for endrete vilkår i forhold til de tidligere gitte for fellesutbygging. Hvorvidt det er grunnlag for å kreve endringer i vilkårene ut fra erfaringene med disse hittil, kan vi ikke uttale oss om.

Vi kan imidlertid understreke behovet for denne utbygging. Det gjelder energiproduksjonen, 120 GWh, som deles med en halvpart på hver, Varanger Kraftlag A/L og A/S Syd-varanger.

Det gjelder ikke minst den avlastning av behovet for overføring langt vestfra som denne utbygging vil gi. Melkefoss kraftverk er også det anlegg som kan være hurtigst ferdig, og avhjelpe begge de ovennevnte forhold, energi-behov og overføringsbehov.»

Fylkesmannen i Finnmark har i brev av 12. november 1975 uttalt:

«Saken har vært sendt til uttalelse til Sør-Varanger kommune, fylkesfriluftsnemnda, laks- og innlandsfiskenemnda, Finnmark Naturvern, Finnmark Landbruksselskap og Finnmark Kraftforsyning.

En har mottatt uttalelser fra Sør-Varanger kommune og Finnmark Kraftforsyning. En er også gjort kjent med uttalelsen av 8. september 1975 fra Aksjonsutvalget for bevaring av Melkefoss. Avskrift av disse uttalelsene vedlegges.

Saken ble behandlet av fylkesutvalget i møte den 5. november 1975 (sak 264/75). Kopi av fylkesmannens forelegg i saken vedlegges. Fylkesmannens tilråding ble enstemmig vedtatt.»

Av fylkesmannens forelegg av 27. oktober 1975 for fylkesutvalget siteres:

«Som nevnt ovenfor, er en bare bedt om uttalelse til spørsmålet om mulige endringer i de vilkårene som ble satt i 1958 i tillatelsen for den felles utbygging. Som også nevnt antas tillatelsen til å bygge ut Melkefoss fremdeles å gjelde. Fylkesmannen skal derfor ikke komme inn på spørsmålet om utbygging av Melkefoss bør foretas. Det synes å fremgå av utredningen av 16. juli 1975, som også anført av Finnmark Kraftforsyning, at en løsning med 2 separate kraftverk er gunstigere enn en fellesutbygging. I sistnevnte tilfelle ville hele elvestrekningen et stykke ovenfor Skogfoss til et stykke nedenfor Melkefoss ha blitt nesten helt tørrlagt. Ved en separat utbygging vil bare selve fossestrykene blir tørrlagte. En vil m. a. o. få et sammenhengende vannspeil mellom de to strykene. Dessuten vil vannspeilet mellom Melkefoss og undervann i Skogfoss kunne holdes stabilt i motsetning til nå da det varierer med belastningen i Skogfoss kraftverk.

Da en separat utbygging synes å være gunstigere enn en fellesutbygging ville ha vært, tilsier dette i og for seg ikke at en stiller strengere vilkår nå enn det som ble gjort i

tillatelse kraftutb. på de 15 gning av kanskje for vurder hensyn t På dette seg til f om at ko opprette bygging i denne f har bidr ning til kert de f

Når d vedtak, nødvend anlegg, någjelde tilfredss kommen

En an forstått, utsetting ikke all har med oppretth En går åteforho supplem kanskje fisket i skal nev det i len effektivt bl. a. sa sett hvil fer, vil får en b

Fylkes tes et v kommen økonomi et altert legg.

En er tilfalle s For sjonærer øvrige k nevnt i

Fylke: nens m vilkår f verk i F

Med d 1975 fil gende b get f c

«Aksj ser mec denne s I åpe skole, d rekte sp sen i A kraftver planer f

tillatelsen av 1958. Da holdningen til videre kraftutbyggings i dag har endret seg endel på de 15—20 årene siden tillatelsen til utbygging av Melkefoss ble gitt, ville vilkårene kanskje ha vært strengere i dag. En har derfor vurdert de vilkårene som bør stilles uten hensyn til hvilke vilkår som er satt tidligere. På dette grunnlag vil fylkesmannen slutte seg til forslaget fra Sør-Varanger kommune om at konsesjonæren må tilpliktes å sørge for opprettelsen av et fond til styrking og utbygging av næringsgrunnlaget lokalt. En har i denne forbindelse lagt vekt på at Pasvikdalen har bidratt i forholdsvis langt større utstrekning til en utbygging av vannkraften enn sikkert de fleste andre områder i dette landet.

Når det gjelder pkt. 2 i kommunestyrets vedtak, kan en ikke se at det skulle være nødvendig med noe nytt punkt om settefiskanlegg. Dette er allerede tatt inn i pkt. 6 i någjeldende vilkår. Hvis forholdene ikke er tilfredsstillende, må dette tas opp med vedkommende departement i henhold til pkt. 6.

En annen ting er såvidt fylkesmannen har forstått, at erfaringene fra andre vassdrag med utsetting av settefisk har vist at resultatet ikke alltid har svart til forventningen. Det har med andre ord ikke alltid vært mulig å opprettholde den fiskebestanden en hadde før. En går ut fra at dette henger sammen med åteforholdene i vassdraget. Et alternativ eller supplement til settefiskanlegg vil derfor kanskje være å treffe tiltak for fremme av fisket i andre vassdrag. I denne forbindelse skal nevnes at det som kjent har vært arbeidet i lengre tid med å få gjennomført et mer effektivt oppsyn i Finnmark. Dette henger bl. a. sammen med en erkjennelse av at uansett hvilke fiskefremmende tiltak en enn treffer, vil de ikke gi resultater med mindre en får en bedre kontroll med utøvelsen av fisket.

Fylkesmannen vil derfor foreslå at det settes et vilkår om at konsesjonæren av vedkommende departement kan pålegges å bidra økonomisk til andre fiskefremmende tiltak som et alternativ eller supplement til settefiskanlegg.

En er også enig i at konsesjonsavgiften bør tilfalle Sør-Varanger kommune.

For øvrig kan en ikke gå inn for at konsesjonæren tilpliktes å bære utgiftene med de øvrige konkrete forslag som kommunen har nevnt i sitt vedtak.

Tilråding:

Fylkesutvalget slutter seg til fylkesmannens merknader til spørsmålet om endrede vilkår for en utbygging av Melkefoss kraftverk i Pasvikelva.»

Med departementets brev av 16. september 1975 fikk NVE oversendt til uttalelse følgende brev av 8. s. m. fra Aksjonsutvalget for bevaring av Melkefoss:

«Aksjonsutvalget for bevaring av Melkefoss ser med forferdelse på det som nå skjer i denne sak.

I åpent folkemøte på Svanvik Folkehøgskole, den 12. november 1974, ble det, på direkte spørsmål svart av direktør Lund-Anderesen i A/S Sydvaranger, at Sameiet Skogfoss kraftverk ikke hadde konsesjon for de nye planer for utbygging av Melkefoss.

Senere har en hørt at noen tror konsesjonen er i orden, mens atter andre påstår at konsesjonen er i orden. Et faktum er at på tross av denne uoverensstemmelse er det allerede foretatt forberedelse til bygging av innkjøringsvei til det planlagte anleggsområdet.

Ved Kgl. resolusjon av 12. desember 1958 er bestemt:

Aktieselskabet Sydvaranger tillates i medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 §§ 104, 105 og 62 å bygge og drive Skogfoss kraftverk og å ekspropriere grunn og rettigheter som trenges for utbyggingen i det vesentlige i samsvar med søknad av 24. januar 1958 og på de vilkår og under den forutsetning som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 12. desember 1958.

Vårt aksjonsutvalg kan ikke godta påstandene om at konsesjonen for utbyggingen av Melkefoss etter de nye planer er i orden.

I den konsesjon som ble gitt på utbyggingen av Skogfoss kraftverk, var Melkefoss tatt med som et 2. byggetrinn, mens de nye planer går ut på å bygge et helt selvstendig anlegg. Konsesjonen ble gitt i samsvar med søknad av 24. januar 1958, og da forelå ikke de planene som det arbeides med i dag.

Vi viser til lov om vassdragene § 104 pkt. 2 og 3, og vil opplyse at etter den gamle utbyggingsplanen ville alt vannet fra Sameti-elven ha gått gjennom Melkefoss og opprettholdt «den frie fiskegang». Dertil ville vannet til kraftverket blitt ført i tunnel, slik at «hinder eller ulempe av noen betydning for almen ferdsel» ville ha blitt minimal.

Etter de nye utbyggingsplaner vil Melkefoss for det meste være tørrlagt, og i de få tilfelle da vann slippes over flomlukene, vil demningen hindre den frie fiskegang. Dertil vil vannet til og fra kraftverket bli ført i en åpen kanal som vil hindre og sterkt redusere den almene ferdsel.

Etter dette mener vi at den gamle konsesjonen ikke kan overføres til den nye selvstendige utbyggingsplan for Melkefoss. Vi viser for øvrig til lov om vassdragene § 111 om foreldelse av konsesjon.

Industridepartementet har ved brev av 31. desember 1958 underrettet Aktieselskabet Sydvaranger om ovennevnte resolusjon og dessuten uttalt:

Vilkårene for tillatelsen er sålydende:

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Post 6.

Selskapet er forpliktet til årlig å sette ut i vassdraget settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis det viser seg å være umulig å skaffe settefisk av den art og kvalitet og i det antall som departementet bestemmer, fra eksisterende anlegg, plikter selskapet etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement å bekoste, bygge og drive et komplett settefiskanlegg.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser av vassdraget plikter selskapet å bære omkostningene til disse undersøkelser.

Til post 6 skal bemerkes at det med uttrykket «et komplett settefiskanlegg» menes et stamfiskbasseng, kleggeri og settefiskanlegg.

Folk i Sør-Varanger har alltid betraktet Pasvikvassdraget som et godt og sikkert sted å skaffe seg matfisk, særlig ørret, harr og sik. Dette er da også nevnt i Magnus Bergs bok. Det var han som var oppnevnt som fiskerisakkyndig for skjønnsretten i forbindelse med den tidligere kraftutbygging i Pasvikvassdraget.

I forbindelse med skjønnsretten for utbyggingen av Skoltefoss og Skogfoss kraftverker, var det vel ingen av de berørte parter i Pasvikdalen som kunne tenke seg at en utbygging i Pasvikelva kunne få noen innflytelse på fisket. Dertil virket elva for stor og pålitelig for dem. Når så post 6 var tatt med i skjønnsforutsetningene, følte de seg helt trygge.

Imidlertid er forholdet i dag at de 3 overnevnte fiskesorter helt eller delvis er forsvunnet fra vassdraget.

Under byggingen av Skogfoss kraftverk ble det også bygget et klekkeri for laks og ørret. Den eneste følingen Pasvikelva har hatt med dette anlegget er at gyteørret er tatt fra elva uten at en til dags dato har fått en eneste yngel eller settefisk tilbake. Hele produksjonen av ørret er ført til andre vann og vassdrag. Derimot ble det i 1972 satt ut i Pasvikvassdraget 30 000 laksyngel fra klekkeriet på Skogfoss. Av disse ble en laks på 450 gram gjenfanget i 1975, noe som av de ansvarlige ble slått opp i lokalpressen som noe helt sensasjonelt.

I forbindelse med kraftverksutbyggingen av Hestefoss, skulle riksvei 885 gjennom Pasvikdalen utbedres i hele sin lengde. Imidlertid ble dette arbeidet avsluttet før fullførelsen. Noen påstår at resten av de bevilgede pengene til veiarbeidet ble brukt til innkjøp av maskiner til Statens Vegvesen, mens andre hevder at restbeløpet er blitt overført til andre veianlegg utenfor Pasvikdalen. Rett eller urett, resultatet er at en rekke mennesker har tapt troen på de løfter som er blitt gitt.

I motsetning til de som krever erstatning for de tap som Pasvikdalen lider ved en utbygging av Melkefoss, vil aksjonsutvalget for bevaring av Melkefoss, på vegne av de 1 202 som har underskrevet vår resolusjon av 7. mai 1975, protestert mot utbygging.

Vi viser til lov om vassdragene § 106, pkt. 1, som lyder:

«Tillatelse etter § 104, pkt. 2—4, og § 105 kan bare gis når det antas at tiltaket medfører slik nytte for samfunnet at skaden for de offentlige eller almene interesser mer enn oppveies.»

Aksjonsutvalget ber derfor det ærede departement om et klart utsagn om hvorvidt man anser konsesjonsforholdene for å være i orden.»

Det foreligger også følgende brev av 3. november 1975 fra Aksjonen Bevar Melkefoss, jfr. Departementets ekspedisjon av 7. s. m.:

«Idet vi viser til nevnte skriv, tillater vi oss å gjøre oppmerksom på følgende:

Tillatelse til utbygging ble gitt etter vassdragslovens §§ 104 og 105. Samme lovs § 111 setter en total foreldelsesfrist på 7 år. Det er nå gått mer enn 14 år siden tillatelsen ble gitt, og fristen skulle således være utløpt. Likevel sier NVE i sitt skriv at de antar at tillatelsen fremdeles gjelder.

Vår protest grunner seg i det faktum at NVE har fremmet denne saken for Fylkesmannen i Finnmark, som igjen har fremmet den for Sør-Varanger kommune. Alt dette er basert på en antakelse om at tillatelsen gjelder. Etter vår mening burde konsesjons-spørsmålet vært bragt på det rene før en går så langt.

Det forurolicher oss at utbyggerne på ovennevnte grunnlag har satt i gang omfattende forarbeider og kunngjort at utbygging av Melkefoss vil bli igangsatt våren 1976.

På vegne av 1 202 personer som har skrevet under en resolusjon mot utbygging av Melkefoss, ber vi om at konsesjonsspørsmålet nå blir endelig klarlagt.»

Finnmark Bonde- og Småbrukarlag har uttalt seg slik i brev av 3. oktober 1975:

«Finnmark Bonde- og Småbrukarlag har i møte den 27. oktober d. å. under sak 65/75 behandlet utbyggingsplanene for Melkefoss i Pasvikdalen, etter anmodning fra Pasvik Bonke- og Småbrukarlag.

En er imidlertid av den oppfatning at etter Lov om vassdragene av 15. mars 1940 har ikke Sameiet Skogfoss kraftverk gyldig konsesjon for dette prosjektet. Av den grunn vil en be Norsk Bonde- og Småbrukarlag få klarlagt dette spørsmålet, eventuelt gjennom advokat.

En viser også til at organisasjoner og lag tviler på at dette er tilfelle, særlig fra jordbrukshold, hvor det er bedt om utsettelse inn-til det foreligger utredninger om den totale skadevirkningen utbygging vil medføre.»

Til de siterte uttalelser har Sameiet Skogfoss kraftverk bemerket følgende i brev av 6. januar 1976:

«Av hensyn til fremtidig korrespondanse ber vi om å få gi følgende orientering:

Byggherrene Varanger Kraftlag, Vadsø og A/S Sydvaranger, Oslo har nedsatt en byggekomité som, via Sameiet Skogfoss Kraftverk, er gitt de nødvendige fullmakter for saksbehandling og økonomiske disposisjoner.

Byggekomitéen består av følgende 4 medlemmer:

Styreformann i Varanger Kraftlag, ordfører A. Isaksen, Kirkenes.
Direktør K. Aukrust, Varanger Kraftlag, Vadsø.
Overingeniør O. Henriksen, A/S Sydvaranger, Kirkenes (Elektro).
Overingeniør O. T. Ronning, A/S Sydvaranger, Kirkenes (Bygnings).

Fremtidig korrespondanse bes adressert Sameiet Skogfoss Kraftverk, Kirkenes, med

gjenpart
ger Kraft
I foreli
bemerkti

- 1) Aksjo
1975.
- 2) Finnn
av 3. 0
- 3) Aksjo
3. des
- 4) Fylke
med u
a) Sæ
st
b) Fi
ni
c) Fy
19

Bygge
vedtatt
med Der

Ad 1) /
Forber
henhold
tykke fr
Ny i
blir nep
sterende
vendige
novembe
Kon:
avklaret
fylkesm:
Fisk
bedømm
— Skad
ved den
fordi va
vann Sk
Spørs
delse m
Statens
om.
Aksjo
nytte fo
tisk talt
tiske m
går inn
i Sør-V

Ad 2)
Kfr.

Ad 3)
I fort
foran u
Påsta
er igan
På d
gater
foretat
avsatt
for for
Noen
Statens
Plan
med sil
forutse
i order

Ad 4)
Fyik

gjenpart til A/S Sydvaranger, Oslo og Varanger Kraftlag, Vadsø.

I foreliggende sak ønskes våre (Selskapets) bemerkninger til følgende mottatte uttalelser:

- 1) Aksjonsutvalgets brev av 8. september 1975.
- 2) Finnmark Bonde- og Småbrukarlags brev av 3. oktober 1975.
- 3) Aksjonen bevarer Melkefoss' brev av 3. desember 1975.
- 4) Fylkesmannens brev av 12. november 1975 med underbilag:
 - a) Særutskrift av Sør-Varanger kommune-styres protokoll 13. september 1975.
 - b) Finnmark Fylkes Elektrisitetsforsynings brev av 15. september 1975.
 - c) Fylkesmannens forelegg av 27. oktober 1975.

Byggekomitéen har i møte 5. januar 1976 vedtatt følgende bemerkninger i forbindelse med Deres brev:

Ad 1) Aksjonsutvalgets brev.

Forberedende undersøkelser er foretatt i henhold til eksisterende kontrakt og med samtykke fra grunneier.

Ny innkjøringsvei var påtenkt men blir neppe aktuell. Det forutsettes brukt eksisterende veier frem til anlegget, med nødvendige forbedringer, kfr. NVE's brev av 20. november 1975.

Konsesjonsspørsmålet må være avklart med NVS's brev av 22. juli 1975 til fylkesmannen.

Fiskeriproblemene kan vanskelig bedømmes før sakkyndig uttalelse foreligger. — Skadevirkningene må antas å bli mindre ved den nu påtenkte separate utbygging bl. a. fordi vannspeilet mellom Melkefoss og undervann Skogfoss bibeholdes uforandret.

Spørsmålet om veiarbeidet i forbindelse med utbyggingen av Hestefoss bør vel Statens Veivesen, om nødvendig, uttale seg om.

Aksjonsutvalgets oppfatning av tiltakets nytte for samfunnet tilbakevises — da praktisk talt samtlige ansvarlige offentlige og politiske myndigheter på høyeste plan i fylket går inn for prosjektet. El.kraften vil bli brukt i Sør-Varanger kommune.

Ad 2) Finnmark Bonde- og Småbrukarlag.

Kfr. bemerkninger ovenfor under 1).

Ad 3) Aksjon bevar Melkefoss.

I forbindelse med konsesjonsspørsmålet, kfr. foran under 1).

Påstanden om at omfattende forarbeider er igangsatt er feil.

På det planlagte anleggsstedet med kraftgater og eksisterende veier er utelukkende foretatt målinger og grunnundersøkelser samt avsatt stolper for inngjerding av 4 områder for fortidsminner, kfr. Tromsø Museum.

Noen trær i siktelinjer er i forståelse med Statens Skoger felt.

Planlegging på konsulentbasis har pågått med sikte på igangsettelse ca. juni 1976 under forutsetning av at alle formaliteter er brakt i orden.

Ad 4) Fylkesmannens brev.

Fylkesmannens tilråding vedtatt av Fylkes-

utvalget 5. november 1975 tas til etterretning med følgende tilførsel:

«Veibygging m. v. i Pasvikdalen må være konsesjonsinnehaveren utedkommende. Ved utbyggingen av Skogfoss hadde for øvrig Sameiet betydelige utlegg for forsterkning av veien Kirkenes—Skogfoss, bl. a. ved store forskutteringer av beløp til Staten Veivesen.

Hva angår konsesjonsavgift som av Sør-Varanger kommune er foreslått betydelig hevet, henvises til St. prp. nr. 124 for 1960—61), der både NVE og Industridepartementet har gått inn for en årlig avgift til Staten på kr. 0,50 og til kommunen på kr. 1,00 pr. nat.-hk, fordi: (side 10) Skogfosskraften er dyr å bygge ut og overføringsutgiftene til det store området faller kostbar — og når det gjelder kommunen antar en at den overveiende interesse går ut på å få tilstrekkelig elektrisk kraft til mest mulig rimelig pris. Når det gjelder Sydvaranger står selskapet overfor meget store investeringer, og prisforholdene på jernmalmproduktene kan være noe usikre.

Hovedstyret synes derfor at selskapet har vist seg romslig ved sin medvirkning i den her omhandlede finansiering m. v.

Melkefosskraften er ikke billigere enn Skogfosskraften. De øvrige forhold kan ytterligere fremheves i dag og må ikke bli ytterligere forsterket ved krav om store avgifter til kommunen.

Næringslivet i Sør-Varanger bør være tilstrekkelig styrket ved at det skaffes tilstrekkelig kraft, og noe fond bør ikke komme på tale.»

Formannen, ordfører Isaksen, deltok ikke ved behandlingen av ovennevnte del av pkt. 4.

Når det gjelder de viktige fiskeriproblemene i Pasvikdalen som berører Sameiet regner byggekomitéen med å få uttale seg om dette når redegjørelsen fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk foreligger.»

Finnmark fylkes friluftsnemnd fattet dette vedtak i møte 12. januar 1976:

«Finnmark fylkes friluftsnemnd vil tilrå at Melkefoss i Pasvikelva utbygges på følgende vilkår:

1. Fiske.

Regulanten plikter etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement:

- a. Å sette ut settefisk og/eller yngel i Pasvikvassdraget.
- b. Å foreta stamfiske i Pasvikvassdraget.
- c. Å bekoste og drive et komplett settefiskanlegg (stamfiskbasseng, klekkeri og settefiskanlegg).
- d. Å foreta andre tiltak til fremme av fisket i Pasvikvassdraget, herunder opprensning og rydding av elveløp, bl. a. Ellenelv.
- e. Å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i Pasvikvassdraget, herunder også langtidsundersøkelser.
- f. Å avsette midler til et fiskefond.
- g. Å dekke utgiftene til et forsterket fiskeoppsyn i anleggstiden for Melkefoss kraftverk.

1977

- h. Regulanten plikter å påse at han selv, kontraktører og andre som har med anleggsarbeid og kraftverksdrift i Melkefoss å gjøre, gjennomfører de nødvendige tiltak for å hindre tilslamming og annen forurensning av vassdraget.
- i. Det må slippes en vannmengde i Melkefossen som er stor nok til å opprettholde ørretens og harrens gyte- og oppvekstområder.
- j. Et tilstrekkelig antall ansatte ved kraftanleggene, med kompetanse for fiskekultivering, må kunne ta seg av driften og ansvaret for settefiskanleggene.
- Utbyggeren dekker også kostnadene ved utsetting av fisken.
- k. Samarbeid med Sovjetsamveldet om fiskekultivering i grensevassdraget søkes å få en fast etablering. Her må fisketrapp ved Boris Gleb, Melkefoss og Skogfoss tas opp som egen sak.

2. Tippmasser.

Tippmassene må nyttiggjøres i størst mulig grad. Utbyggeren må om nødvendig bekoste konsulenthjelp for Sør-Varanger kommune i den forbindelse. Om tippmassene ikke tas til nyttige formål, bør det stilles krav om planering og tilplanting med skog.

3. Andre forhold.

Den utbygginga som har funnet sted i Passvikvassdraget har ført til forandringer i naturforhold og redusert verdien av området til friluftsliv.

Utbygging av Melkefossen vil forsterke dette. Det er derfor naturlig å stille krav om kompensasjon overfor de grupper som nytter Pasvikdalen som friluftsområde. En slik kompensasjon bør gis i form av et fond til friluft- og naturvernformål. Midlene nyttes til opparbeiding av områder for friluftformål (raste-plasser o. l.) og som tilskott til de foreninger som driver aktivt naturvernarbeid og vilt- og fiskepleie i Sør-Varanger (Sør-Varanger naturvern, Varangeravd. av Norsk Ornitologisk Forening, Jeger og Fiskerforening o. l.).

Vedtaket var enstemmig.»

Finnmark fylkes laks- og innlandsfiskenemnd har fattet dette vedtak i møte 9. januar 1976:

«Saka bør utsettes til det er nærmere avklart hvorvidt det kan kreves egen konsesjons-søknad for utbygginga av Melkefoss. Dersom konsesjon kreves, forutsetter Finnmark fylkes lakse- og innlandsfiskenemnd at saka kommer opp til ny behandling.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk uttaler følgende i brev av 16. januar 1975:

«Vedlagt oversendes to eksemplarer av rapporten fra fiskerikonsulenten i Finnmark vedrørende fisket i Pasvikelva. Direktoratet slutter seg til fiskerikonsulentens uttalelse. Direktoratet vil videre få gi uttrykk for at vilkårene for laksefisk i Pasvikvassdraget i dag er vesentlig forringet i forhold til tidligere uregulert tilstand. Dette gjelder også før ut-

byggingen av Melkefoss. Direktoratet vil derfor ikke gå imot en utbygging av Melkefoss.

Før Pasvikelva ble bygget ut til kraftverksformål, gikk hovedmengden av laksen opp til Skoltefoss, ca. 4 km fra sjøen. Enkelte laks, særlig smålaks kunne imidlertid gå videre oppover til Harefossen som ligger ca. 3,5 km lengre opp i vassdraget.

Laksestammen i Pasvikvassdraget var av en hurtigvoksende type. Av den offisielle laksestatistikken framgår at 1963 var et toppår for fangst av laks og sjørret i vassdraget. Det ble da fanget 2 270 kg. For øvrig har det etter 1946 vært store svingninger i avkastningen, men det er flere år registrert en samlet fangst på over 1 000 kg laks og sjørret. Videre er det av spesiell betydning at det også forekommer en stamme av storvokst ørret i vassdraget. Etter at reguleringene ble gjennomført har imidlertid bestandene av de nevnte fiskearter gått sterkt tilbake, samtidig som fiskearter som gjedde og abbor har økt sterkt i antall og utbredelse. Denne forskyvning i fiskeartenes bestandssammensetning er en følge av reguleringene i vassdraget.

Tapt sjøfiske etter laks og ørret som følge av redusert produksjon i Pasvikelva, kompenseres gjennom utsettinger av yngel/settefisk og smolt. Til dels har utsettingene foregått i andre vassdrag i Sør-Varanger. Etter reguleringene har imidlertid befolkningen i Pasvikområdet fått reduserte muligheter til å drive sportsfiske etter laksefisk i Pasvikvassdraget. Det synes derfor naturlig at befolkningen ved utbyggingen av Melkefoss, delvis får kompensert tapte fiskemuligheter gjennom kulturtiltak i sidevassdragene til Pasvik og i andre vassdrag i Sør-Varanger.

Av fiskerikonsulentens uttalelse går det fram at reguleringen har fratatt vassdraget den store variasjonsbredde en hadde, med stryk, kulper, stilleflytende elver og store vann. Dette har nok også hatt sin innflytelse på fuglelivet i området.

Hele Pasvikvassdraget blir betegnet som svært gode fuglebiotoper, med rasteplasser, hekkeområder og oppvekstområder. Det området som berøres av en utbygging av Melkefoss ligger innen dette gode området, men utgjør en liten del totalt sett. Det opplyses at magasinet blir lik, og en antar at en utbygging ikke vil ha avgjørende betydning for fugleviltet i området.

Dersom tillatelse til utbygging av Melkefoss blir gitt, anmoder direktoratet om at de vilkår av hensyn til vilt og fiske som er foreslått nedfor blir fastsatt, og at dette gjøres gjeldende også for Skogfoss.

Forslag til konsesjonsvilkår

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingene, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren søke å forebygge forurensning og tilslamming av vassdraget.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement eller den dette bemyndiger

- a. å set
unde
av d
stør
og r
alle
fisk,
fisk
- b. å bel
søkel
og å
biolo
popu

Derho
oppstår
standen
å bekos
tet best
rimelig

Alle t
troll og
vilkår e
vilkår d

Til d
bemerke

Pasvi
Lak
Ørr
Bas

Des
dan

Langf
Lak
Sjø
Ørr

I Sør-
Yng
Sta

All
linjer
med hj
koordin
Ende
søk ett
meste
ningen
Fage
skriftli
å bevar
For
finne fr
bestand
I and
meget
vatn.»

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes, og dekke alle utgifter forbundet med fangst av stamfisk, klekking, føring og transport av den fisk som skal settes ut.
- b. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen.

III.

Derhom det som følge av kraftutbyggingen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren å bekoste ytterligere tiltak som departementet bestemmer, såfremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

IV.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av overnevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår dekkes av konsesjonæren.»

Til direktoratets forslag har søkeren bemerket følgende i brev av 27. januar 1976:

Pasvikvassdraget:

Laks	104 800 i elva og 16 andre steder	
Ørret ...	53 300 på 56 steder	
Bastard ..	1 700 på 6 steder	159 800

Dessuten er det satt ut laks 2.-hvert år på en neddemmet myr — Hvalmyrdammen — hvor laksen har gått i 2 år før naturlig utslipp har foregått.

Samlet utsatt 160 000

Langfjordvassdraget:

Laks	24 000 i elva og 4 andre steder	
Sjø-ørret	2 000 på 2 steder	
Ørret ...	2 200 på 7 steder	28 200

Sum 348 000

I Sør-Varanger er det samlet satt ut:

Yngel av laks og ørret	1 020 000	
Startfåret, laks, ørret, bastard	110 000	
		<u>1 130 000</u>

All utsetting er foretatt etter retningslinjer eller avtale med fiskerikonsulent og med hjelp av jeger- og fiskerforeninger og koordinert av innlandsfiskenemnda.

Endel av utsettingene er foretatt som forsøk etter oppfordring fra fagetaten, men det meste er satt ut etter ønske fra lokalbefolkningen der det er funnet forsvarlig.

Fagetaten har flere ganger muntlig og skriftlig berømmet Sameiet for arbeidet med å bevare — opphjelpe — laksebestanden.

For innlandsfisk er det betydelig verre å finne frem til botemidler i Pasvikområdet hvor bestanden hovedsaklig består av øst-fisk.

I andre deler av kommunen er det oppnådd meget gode resultater, spesielt i fisketomme vatn.»

«I mellomtiden har byggekomiteén mottatt kopi av Direktoratet for vilt og forskvannsfisk's brev til Dem av 16. januar 1976.

Saken er behandlet i byggekomiteémøte i dag 27. januar 1976.

Byggekomiteén sender vedlagt til Deres orientering kopi av kontorsjef Laudals notat datert 26. januar 1976 som gjør rede for de tiltak som hittil er foretatt i Sameiet Skogfoss Kraftverks regi.

Byggekomiteén har ellers intet å bemerke til Direktoratets forslag til konsesjonsvilkår fremsatt i brev av 16. januar 1976.

En håper hermed å ha besvart Deres brev av 28. november 1975 i sin helhet.»

Det nevnte notat av 26. januar 1976 fra kontorsjef Landal lyder slik:

«For Sameiet Skogfoss Kraftverks regning er det foretatt stamfiske, stryking, klekkink og delvis startføring av all yngel og settefisk som er utsatt i Aust-Finnmark de siste 15 år.

Dessuten har Sameiet hjulpet fagetaten for innlandsfiske med klekking og yngel til en rekke andre vassdrag i fylket.

I Sør-Varanger er det utsatt betydelige kvanta yngel og startfåret fisk av laks, sjøørret, ørret og bastard (kryssing laks/ørret).

I Pasvikområdet, vassdragene Pasvik- og Langfjordvassdraget er det satt ut følgende:

Sameiet Skogfoss Kraftverk har også gitt følgende uttalelse datert 9. februar 1976:

- «1) Finnmark Fylkes Lakse- og Innlandsfiskenemnds vedtak i sak 2/76 ble behandlet i byggekomiteéns møte 27. januar 1976 og byggekomiteén gjorde under sak 60) følgende vedtak:

«Nemnden underrettes om at konsesjon er gitt.

Kopi sendes Fylkesmannen.»

Vedlagt: Kopi av byggekomiteéns brev av 28. januar 1976 til Finnmark Fylkes Lakse- og innlandsfiskenemnd.

- 2) Finnmark Fylkes Friluftsnævnds møteprotokoll av 12. januar 1976, Sak 2, blev behandlet i byggekomitémøte 9. februar 1976 og følgende vedtak blev gjort:

Ad 1. Fiske & 3, andre forhold:

«Flere av disse postene går igjen i Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk's forslag til konsesjonsvilkår av 16. januar 1976 hvor det under Vilkår III er antydnet ytterligere tiltak som departementet måtte bestemme, såfremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

Byggekomitéen har i brev til Dem av 27. januar 1976 akseptert direktoratets forslag.

For øvrig henvises til byggekomitéens brev til Dem av 6. januar 1976.

Ad 2. Tippmasser.

«I NVE, Vassdragsdirektoratets brev av 20. november 1975 til Sameiet Skogfoss Kraftverk står det under pkt. Generelt følgende:

Generelt.

«Det forutsettes en skikkelig opprydding i anleggsområde, selve anleggsområde gis en begrensnng før byggestart. Alle inngrep slik som anleggsveger, skråninger på permanent veg, vassledning, kloakkledning, kanalsider, stasjonsområde, masse-tak m. m. planeres, gjødsles, tisaes eller tilplantes med skog. Disse tiltak vil vi komme tilbake til under byggingen.

Om disse ting som vi har påpekt blir fulgt opp, tror vi at utbyggingen kan få en tilfredsstillende landskapsmessig løsning.»

Hovedstyret vil bemerke:

Etter opprettet avtale i 1957 mellom Sovjet og Norge om utskifting av den felleseide vasskraften i Pasvikelva fikk Norge tildelt det midtre fallkompleks fra Fjærvatn på kote 51,87 til Sundvatn på kote 21,0. Fallet ligger innen en elvestrekning på ca. 6,5 km, men er delt i et øvre fall — Skogfoss — på ca. 20 m og et nedre — Melkefoss — på ca. 10 m. Hvert av fallene er konsentrert over en elvestrekning på ca. 1 km og atskilt av det ca. 4,5 km lange Skogvatn med en midlere vasstand på kote 31,35.

Den opprinnelige utbyggingsplan omfattet en fellesutbygging av de to fallstrekninger, og A/S Sydvaranger fikk ved kongelig resolusjon 12. desember 1958 tillatelse i medhold av vassdragslovens § 104, 105 og 62 — på nærmere fastsatte vilkår — til utbygging og til å foreta nødvendige ekspropriasjoner av grunnarealer i den forbindelse. For så vidt vedkommende fallrettighetene på norsk side av elva, tilhørte de staten ved Landbruksdepartementet, og den nødvendige leiekontrakt ble forutsatt opprettet senere. De nevnte vilkår omfattet

teknisk kontroll, anvendelse av norske arbeidere og varer, erstatning av økede veivedlikeholdsutgifter, opphjelp av fisket, plikt til rydding og til hydrologiske observasjoner samt vilkår om tiltak av hensyn til bygdefolkets interesser.

Da leiesaken kom opp, jfr. St. prp. nr. 124 for 1960—61, var utbyggingsplanen av økonomiske grunner endret til å gjelde separate utbygginger av de to fall og med Skogfoss som det aktuelle prosjekt. Dessuten var Varanger Kraftlag A/L kommet med som 50 pst. part-haver. Den endrede plan ble gjort kjent og lagt til grunn ved opprettelsen av kontrakt mellom Finnmark Jordsalgskommisjon og A/S Sydvaranger om leie av bl. a. fallrettighetene i hele fallkomplekset Skogfoss-Melkefoss (kontrakt 1). Likeledes ble den lagt til grunn for kontrakt mellom staten og selskapet om vilkårene for utbyggingen av de samme fallrettigheter (kontrakt 2). Disse sistnevnte vilkår er i samsvar med dem som etter 19. juni 1969 oppstilles i forbindelse med bruksrettskonsesjon etter ervervslovens § 4 ved bortleie av statens fall. Begge kontrakter har en gyldighetstid på 60 år.

Varanger Kraftlag A/L har den 20. november 1962 medunderskrevet kontraktsettet, og begge parter i Sameiet Skogfoss Kraftverk deler ved det rettighetene til det samlede fallkompleks.

Skogfoss kraftverk ble satt i drift i 1964, og sameiet vil nå foreta utbygging av Melkefoss. Det vil bli bygget en lav dam som vil heve vasstanden på toppen av fossen til kote 31,6 — ca. 0,25 m høyere enn naturlig middelvasstand — tilsvarende vasstanden ved 230 m³/sek. Kraftverket blir liggende i dagen og får installert ett aggregat på 26 MVA (Q Maks. = 260 m³/sek.). Det blir bygget tilførs- og avløpskanaler på 200, respektive 700 m. Midlere årsproduksjon er beregnet til 120 GWh, og anleggskostnaden andrar til 80 mill. kroner (prisnivå medio 1974).

En oppdelt utbygging har vært behandlet tidligere og ansett etter forholdene som den beste teknisk/økonomiske løsning. Hovedstyret har for så vidt ikke noe å bemerke til planen. Det spørsmålet nå gjelder er om utbyggingstillatelsen av 12. desember 1958 i henhold til vassdragslovens §§ 104 og 105 fortsatt er gyldig for en oppdelt utbygging og om den i tilfelle er dekkende med hensyn til vilkårene for den nye planen.

Som det går fram av uttalelsene, hevdes det at tillatelsen er foreldet i henhold til vassdragslovens § 111. Etter Hovedstyrets syn må tillatelsen utvilsomt gjelde fortsatt. Den nevnte bestemmelse sier riktig nok at tillatelse etter § 104 og 105 taper sin gyldighet hvis

arbeidet i innen en heter vid kan dog rettskons i post 3 Skogfoss at «Depa innen hv av Melke frist er derfor at frist for siterte d

Fra se

ging god

Gener

andringe

utbyggin

gingen o

økede sl

tørrelegg

totalt —

lomligge

har et r

som i de

elva. M

anta at

f. eks. f

og hele

ginger o

og abbo

Forur

stort pr

strekni

tilknyt

at dette

heller.

Rent

tilsig v

ket med

også vil

Vassli
Vilk
kote 3
lukene
res sli

arbeidet ikke er påbegynt innen 2 år og fullført innen en ytterligere frist på 5 år, men det heter videre: «Under særlige omstendigheter kan dog andre frister fastsettes.» I «bruksrettskonsesjonsvilkårene» (kontrakt 2) er det i post 3 fastlagt en byggefrist på 2+5 år for Skogfoss, mens det angående Melkefoss sies at «Departementet kan sette en frist på 2 år innen hvilken arbeidet med sikte på utbygging av Melkefoss skal være påbegynt.» Noen slik frist er ikke satt senere. Hovedstyret mener derfor at det ikke løper noen avgrenset byggefrist for Melkefoss og at dette er hjemlet i den siterte del av § 111.

Fra sovjetisk side er den oppdelte utbygging godkjent den 9. februar 1962.

Generelt vil Hovedstyret bemerke at de forandringer i skader og ulemper som en oppdelt utbygging medfører i forhold til fellesutbyggingen dels er positive og dels negative. De økede skader framkommer ved at Melkefoss tørrlegges i større grad — og nå vel nærmest totalt — ved inntak av avløpet fra det mellomliggende nedbørfelt på ca. 250 km². Dette har et midlere årlig avløp på ca. 2,5 m³/sek. som i det alt vesentlige kommer fra Husmoselva. Man kan etter det som foreligger neppe anta at dette får noen vesentlig betydning for f. eks. fisken. Dens situasjon er i det store og hele bestemt av de øvrige foretaatte utbygginger og har ført til øket utbredelse av gjedde og abbor på bekostning av de edlere fiskeslag.

Forurensning antas heller ikke å utgjøre noe stort problem. På en såvidt kort utbyggingsstrekning og med kraftverkets vassveg i nær tilknytning til elva, kan det ikke skjønnes at dette vil bli noe stort problem i framtiden heller.

Rent estetisk vil vekkføringen av det lokale tilsig virke negativt samtidig som kraftverket med tillops- og avløpskanal sannsynligvis også vil virke mere framtreddende i terrenget. Imidlertid vil en mere stabil og høyere vassstand i Skogvatn være en fordel både utseendemessig og for eventuell ferdsel på strekningen. Alt tatt i betraktning mener derfor Hovedstyret at separat utbygging medfører uvesentlig endring av de samlede skader. Ved revisjon av vilkårene er imidlertid ikke dette avgjørende. Utbygging av Melkefoss har ikke vært oppe som egen utbyggingssak, og det må være rimelig å ha for øyet vilkår som i dag oppstilles for slike utbygginger.

Om tilleggsvilkårene bemerkes:

Vasslipping, post 1.

Vilkåret inneholder oppdemningsgrensen kote 31,6 i inntaket og bestemmelse om at lukene ved større vassføringer skal manøvreres slik at de naturlige vasstander ikke over-

skrides. Forløpet av flomkurven er imidlertid usikker på grunn av manglende målinger. Melkefoss og Skogfoss kraftverker skal kjøres i takt slik at det ikke er forutsatt større svingninger ved inntaket for Melkefoss, men det anses for å være nødvendig ved den praktiske manøvrering å ha adgang til en variasjon av vasstanden på 10 cm over og 10 cm under HRV.

Fisket, post 2.

Fra flere hold er det fremmet forslag til vilkår i denne forbindelse, men Hovedstyret holder seg til forslaget fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk som dekkende for disse interesser. Søkeren har ingen vesentlige merknader til vilkåret som synes å være i samsvar med tidligere praksis. Fylkesutvalget har pekt på at utbyggeren bør kunne tilpliktes å bidra økonomisk til andre fiskefremmende tiltak som et alternativ eller supplement til settefiskanlegg. Sameiet Skogfoss Kraftverk har bekostet all utsetting i Aust-Finnmark de siste 15 år og føler således et utstrakt ansvar for fisket i området. Imidlertid går Hovedstyret ut fra at fylkesutvalgets forslag dekkes av pkt. III i direktoratets forslag.

Byggefrist, post 3.

En foreslår i henhold til post 3 i kontrakt 2 at det fastsettes at Melkefossutbyggingen skal være påbegynt innen 2 år fra nå. For øvrig henvises til nevnte post 3 som gjeldende bestemmelse.

Godkjenning av planer, rydding og naturvern

er oppstillet i den form de nå får ved utbygginger, jfr. postene 4, 5 og 6.

For øvrig gjelder vilkårene i kontrakt 1 og 2 så langt de ikke erstattes av de som er foreslått ovenfor.

Som det framgår har Sør-Varanger kommune stillet en rekke krav. Disse er kommentert av fylkesutvalget i Finnmark, og Hovedstyret viser til dette og finner for sin del heller ikke å kunne støtte dem. Hovedstyret vil særlig peke på at det ikke kan antas å foreligge hjemmel for opprettelse av næringsfond i henhold til vassdragsloven. Videre er de «konsesjonsavgifter» som vil påløpe fastlagt i post 12 i kontrakt 2. Disse avgifter — kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 1 til kommuner — kan først tas opp til ny prøvelse etter 20 år, regnet fra 12. juni 1961. Ervervslovens § 2 pkt. 3 som i post 13 i kontrakt 2 er gjort gjeldende så langt den passer, har etter 21. juni 1974 bestemmelse om justeringsadgang etter 10 år. Det er imidlertid her naturlig å se kontrakt 2 i analogi med bruksrettskonsesjoner som ble fastsatt i

1977

tiden mellom lovendringene i 1959 og 1974. I slike tilfeller ble det tatt inn i konsesjonsvilkåret justeringsadgang etter 20 år.

Når det gjelder departementets anførsel i siste avsnitt i brev til NVE av 1. juli 1975 om hvorledes kraften fra Melkefoss skal disponeres, bemerkes at Hovedstyret vil ta dette spørsmål opp i forbindelse med behandlingen av saken etter elloven av 19. juni 1969.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i Hovedstyrets møte 23. februar 1976.

Departementet skal bemerke:

1. Innledning.

A/S Sydvaranger og Varanger Kraftlag A/L har tidligere bygget ut Skogfoss Kraftverk i Pasvikelven. A/S Sydvaranger fikk tillatelse etter vassdragsloven til utbygging og ekspropriasjon av grunn og rettigheter for Skogfoss Kraftverk ved kongelig resolusjon 12. desember 1958. Tillatelsen gjaldt bygging av et kraftverk i to byggetrinn som omfattet både Skogfoss og Melkefoss. Fallene utgjør midtre avsnitt i den delen av Pasvikelven som grenser mot Norge.

Staten eier fallene på den norske siden av elven. Etter overenskomst med Sovjetsamveldet av 18. desember 1957 har staten rådighet over fallene og den grunn m. v. på russisk side av grensen som trengs for utbygging av Skogfoss og Melkefoss. Sovjet har til gjengjeld rett til å utnytte øvre og nedre fallavsnitt i den norske delen av Pasvikelven.

Stortinget ga i 1961 samtykke til utleie av fallrettighetene i Skogfoss og Melkefoss til A/S Sydvaranger.

Samtidig med utleieavtalen godkjente Stortinget en avtale om endring av planen for Skogfossutbyggingen som hadde vist seg å bli for kostbar. Endringen gikk ut på at A/S Sydvaranger skulle bygge ut fallet i Skogfoss i et separat kraftverk i samarbeid med Varanger Kraftlag A/L. Departementet skulle kunne sette en frist på 2 år for påbegynnelsen av utbygging av Melkefoss. Det ble ikke satt noen tidsbegrensning for fastsettelsen av 2-årsfristen. Utbygging av Melkefoss har ikke vært aktuell for nå.

Separat utbygging av Melkefoss er antatt å medføre små forandringer i de samlede skadene sammenlignet med den opprinnelige fellesutbyggingen. Imidlertid er det 18 år siden virkningene av fellesutbyggingen ble vurdert. Synet på vassdragsutbyggingen har forandret seg siden 1958.

Den tekniske løsningen av den foreliggende utbyggingsplanen for Melkefoss er totalt forskjellig fra de opprinnelige planene hvor ut-

byggingen av fallavsnittet skulle være et byggetrinn i Skogfoss Kraftverk. Den separate utbyggingen av Melkefoss kan derfor etter departementets oppfatning ikke sies å være vurdert etter vassdragsloven, og dette gjøres derfor i nærværende sak.

2. Planen.

Melkefoss Kraftverk skal utnytte et fall på 10 meter over en elvestrekning på ca. 1 000 meter i Pasvikelven. Fallavsnittet ligger ca. 5 km nedenfor Skogfoss Kraftstasjon. Planen går ut på bygging av en lav dam over fossebakken. Vannstanden blir hevet til kote 31,6 ved en vannføring på 230 m³/sek. Vannstanden blir 25 cm høyere enn naturlig middelvannstand og 70 cm høyere enn naturlig lavvannstand. Ved større vannføringer enn 230 m³/sek. vil overvannet bli holdt på sitt nåværende naturlige nivå.

Kraftstasjonen er pålagt bygget i dagen, ca. 75 m innenfor den norske elvebredden. Installasjonen blir en kaplanturbin med maksimalvannføring 260 m³/sek. Generatorens ytelse blir på 26 MVA. Midlere årsproduksjon i kraftverket er beregnet til 120 GWh. Anleggskostnadene ble i midten av 1974 beregnet til 80 mill. kroner som gir en utbyggingspris på 0,67 øre/kWh.

Tilløps- og avløpskanalene til kraftverket vil bli henholdsvis 200 og 700 meter lange. Disse vil bli liggende åpne i terrenget på den norske siden av elvebredden. Kanalene vil få bunnbredder på 20 til 25 meter og dybder under naturlig terreng varierende fra 4 til 20 meter. Høyden fra terrenget til vannflaten vil ikke bli stor når kanalene fylles med vann. Gravings- og sprengningsmassene fra kraftstasjonsområdet og kanalene vil bare kunne nyttiggjøres i liten grad. I en lone i elven oppstrøms tilløpskanalen vil det bli lagt en tipp på ca. 300 000 m³ sprengstein. Ca. 100 000 m³ løsmasser er planlagt tippet innover i terrenget nær tilløpskanalen med en maksimalhøyde på 4–5 m.

I tilknytning til anlegget må det bygges ca. 1,5 km permanente adkomstveier.

Elvestrekningen fra dammen på toppen av Melkefoss ned til undervannet for Melkefoss Kraftstasjon vil bli tørrlagt ved utbyggingen. Under flom vil det bli sluppet vann forbi kraftverket. Hevingen av middelvannstanden like ovenfor Melkefoss vil også medføre heving av vannstanden i Skogvann. Middelvannstanden ventes å stige 10 cm. Ved større vannføringer enn 230 m³/sek. vil vannstandsforholdene i Skogvann bli som i dag.

Melkefoss Kraftverk vil bli kjørt i takt med Skogfoss Kraftverk. Vannstandsvariasjoner i Skogvann vil derfor bli mest mulig unngått.

Dette
vassd
vassd
Mel
i dist
ter se
gjenv
ginge
natur
mest
utløps
fiskej
Pas
fiskel
rene
get i
ved d
tatt
gått
og ak
områ
ørret
i sto
disse

3. In

Di
opply
prod
sett
gene
Sør-
har
drive
ratet
muli
Melk
tilta
man
andr
ment

Pa
tope
utby
men
tatt
tydn
Fl
tas
råde
henl
Trom
ut c
bygg
forn
ligg
P
fryl
dam
fora

Dette er en fordel bl. a. fordi variasjoner i vannstanden kan forårsake oppvatning når vassdraget er islagt.

Melkefossområdet har verdi for friluftslivet distriktet. Verdien som fritidsområde knyttes seg vesentlig til fossen som er det eneste gjenværende frie stryk i Pasvikelven. Utbyggingen med sine åpne kanaler vil ødelegge naturlige rasteplasser i området og to av de nest brukte fiskeplassene. Området nedenfor utløpskanalen vil kunne opprettholdes som fiskeplass.

Pasvikelven har fra tidligere vært en god fiskeelv med laks, ørret, harr og sik. Vilkårene for laksefisken er blitt vesentlig forringet i forhold til tidligere uregulert tilstand ved de kraftutbygginger som allerede er foretatt i vassdraget. De nevnte fiskearter har gått sterkt tilbake. Samtidig har artene gjedde og ørret økt sterkt i utbredelse. I Melkefossområdet finnes en stamme av storvokst pasvikørret og harr. Den planlagte utbyggingen vil i stor grad virke negativt på forekomsten av disse artene.

3. Innkomne uttalelser.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har opplyst at tapte sjøfiske som følge av redusert produksjon i Pasvikelven kompenseres ved utsetting av yngel/settefisk og smolt. Utsettingene har til dels foregått i andre vassdrag i Sør-Varanger. Befolkningen i Pasvikområdet har imidlertid fått reduserte muligheter til å drive sportsfiske i Pasvikvassdraget. Direktoratet har funnet det naturlig at tapte fiske- muligheter i forbindelse med utbygging av Melkefoss, blir kompensert gjennom kulturtiltak i andre vassdrag i kommunen. Fylkesmannen i Finnmark har også påpekt tiltak i andre vassdrag som et alternativ eller supplement til settefiskanlegg.

Pasvikvassdraget har svært gode fuglebiotoper. Strekningen som berøres av Melkefoss- utbyggingen ligger innenfor det gode området, men utgjør en liten del totalt sett. Det er antatt at utbyggingen ikke vil få avgjørende betydning for fuglelivet i området.

Flere funnlokalteter av boplasser som antas å være flere tusen år gamle finnes i området omkring Melkefoss. Disse er fredet i henhold til lov om fornminner § 1 jfr. § 2. Tromsø museum har sagt seg villig til å grave ut de lokalitetene som direkte berøres av utbyggingen. Utbyggingen vil imidlertid sterkt forringe det naturmiljø som fortidsminnene ligger i.

Pasvik Bonde og Småbrukarlag har uttalt frykt for at oppdemningen ovenfor inntaksdammen for kraftverket skal medføre klimaforandring i området omkring Melkefoss der

det blir drevet jordbruk. Innsamlet materiale om tidligere oppdemninger i vassdraget påstås å indikere slike forandringer. I følge en undersøkelse foretatt av utvalget for landbruksmeteorologisk forskning i forbindelse med Altautbyggingen vil ikke forsinket opp- tining av islagte basseng om våren få noen innvirkning på vekstforholdene i området. Tilsvarende forhold skulle gjelde i Pasvikdalen.

Pasvik Bonde og Småbrukarlag har gått inn for at vurderingen av om det skal gis tillatelse til Melkefossutbyggingen må utsettes i minst 10 år. Finnmark Bonde og Småbrukarlag går primært imot utbyggingen og subsidiært inn for at utbyggingsplanene tas opp om 10 år dersom en vet nok om skadevirkningene. Fylkeslandbruksstyret i Finnmark har mot 2 stemmer rådd til at utbyggingstillatelsen blir gitt. Mindretallet foreslår utbyggingen utsatt inntil videre. Landbruksdepartementet har ikke motsatt seg utbyggingen, men har bedt om at faren for temperatursenking og redusert plantevekst søkes avdempet. Industridepartementet har ikke funnet tilstrekkelig grunn til å innta særskilte vilkår om dette, på grunn av de svake indikasjoner som er fremkommet angående utbyggingens innvirkning på klimaforholdene.

Finnmark fylkes Lakse- og innlandsfiske- nemnd har uttalt at utbygging av Melkefoss bør sees i sammenheng med andre vassdragsreguleringssaker i Finnmark. Nemnda tilrår utbyggingen under forutsetning av at Alta- vassdraget spares. Finnmark fylkes friluft- nemnd har gått inn for utbyggingen. Nemnda har krevet en rekke vilkår, hovedsakelig angående fisket. Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk har ikke gått imot utbyggingen idet vassdraget allerede er vesentlig forringet for fisket.

Aksjonen Bevar Melkefoss fikk i 1975 1 202 underskrifter på en resolusjon mot utbygging av Melkefoss.

Statens forurensningstilsyn har uttalt at forurensningsbelastningen ved utbyggingen synes svært liten, og vil ikke frarå utbyggingen.

Miljøverndepartementet har ikke motsatt seg at konsesjon blir gitt. For sitt samtykke har departementet satt enkelte vilkår som er tatt til følge i Industridepartementets forslag nedenfor.

Kommunaldepartementet har bedt om at de krav som er reist fra kommunalt og fylkeskommunalt hold om konsesjonsavgifter og næringsfond må bli inngående vurdert.

Finnmark fylkesting har med 27 mot 7 stemmer gått inn for utbyggingen av Melkefoss på de vilkår Sør-Varanger formannskap har stilt som betingelse for utbyggingstillatelsen.

Mindretallet har gått inn for utsettelse av realitetsbehandlingen av saken.

Sør-Varanger kommunestyre har med 31 mot 6 stemmer tilrådd at utbyggingstillatelsen blir gitt dersom endel foreslåtte tilleggs-vilkår blir imøtekommet. Det gjelder krav om høyere konsesjonsavgifter, næringsfond, fiskefond og utbedring av riksveg 885. Kommunestyrets krav er noe mer omfattende enn de vilkårene som ble vedtatt av formannskapet og tilrådd av fylkestinget.

Industridepartementet antar for sin del at skadene og ulempene ved utbyggingen av Melkefoss i Pasvikelven er av mindre betydning i forhold til nytten ved den kraftmengden som kan innvinnes i et område av Finnmark fylke hvor behovet for ytterligere krafttilførsel er stort.

Tillatelse fra Sovjet til separat utbygging av fallavsnittene ble gitt ved brev til den norske ambassaden i Moskva 9. februar 1962. Utbyggingen må forelegges for Sovjet to måneder før igangsettelsen av utbyggingarbeidet.

Departementet tilrår at det gis tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 til utbygging av Melkefoss. I denne tillatelsen inngår også nødvendig tillatelse i henhold til lov om vern mot vannforurensning § 4, jfr. § 10, første ledd.

Angående vilkårene for tillatelsen antar departementet at Sør-Varanger kommunestyres krav om økonomiske fordeler for kommunen til en viss grad bør imøtekommes. Det er ikke vanlig å pålegge konsesjonsavgifter og næringsfond ved tillatelser etter vassdragsloven. Utbyggingskommunene vil imidlertid ofte innkassere konsesjonsavgifter pålagt ved tidligere foretatte reguleringer i vassdraget. Reguleringsmagasinet for Pasvikelven er Enaresjøen i Finland. Reguleringstillatelsen gir ikke hjemmel for utbetaling av konsesjonsavgifter.

De sovjetiske utbyggingene har ikke gitt kommunen økonomiske fordeler. Ved Skogfossutbyggingen fikk kommunen kr. 1 pr. nat.-hk i avgift. Distriktet har ydet meget av sine naturressurser til kraftutbygging uten å ha fått en kompensasjon for dette som man i dag ville funnet rimelig.

Kommunen vil med hjemmel i leieavtalen fra 1961 få kr. 1 pr. nat.-hk i årlig avgift ved Melkefossutbyggingen. Beløpet er fastsatt etter nivået for avgifter i 1961. Det synes utilstrekkelig at det ved en ny utbygging skal betales avgifter etter satser som ble fastsatt 15 år tilbake, og derfor er departementet kommet til at det nå bør pålegges årlige avgifter og næringsfond. Vilkaene kan pålegges med hjemmel i vassdragslovens § 126 pkt. 2. En

vil nedenfor komme tilbake til størrelsen av næringsfondet og avgiftene under bemerkningene til postene 2 og 3 i vilkårene.

For øvrig foreslås tillatelsen gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret med enkelte endringer og tillegg som vil bli omtalt nedenfor.

4. Vilkår.

Om vilkårene for utbyggingstillatelsen bemerkes:

Post 1. Vannslipping.

Vilkåret inneholder bestemmelser om oppdemningsgrensene for dammen ved Melkefoss.

Post 2. Avgifter.

Sør-Varanger kommune har reist krav om konsesjonsavgift tilsvarende lovens maksimum pr. nat.-hk. Departementet foreslår en avgift som for tiden er vanlig ved tilsvarende vassdragsutbygginger. En foreslår kr. 6 pr. nat.-hk til Sør-Varanger kommune. Plikten til å betale avgift til kommunen etter post 12 i leieavtalen mellom staten og Syd-Varanger bortfaller. En har ikke funnet å pålegge utbyggeren å betale ytterligere avgift til staten enn det som følger av ovennevnte kontrakt.

Post 13. Næringsfond.

Sør-Varanger kommune har krevet et næringsfond på kr. 2 000 000. Departementet foreslår et næringsfond på kr. 1 000 000 i samsvar med fylkesutvalgets krav. En ber om at kommunen ved disponeringen av midlene prioriterer anvendelse i Pasvikdalen.

Post 4. Fisket.

Hovedstyrets forslag til vilkår angående fisket er i samsvar med forslag fra Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk. Forslaget er funnet dekkende for de fleste krav som er fremsatt angående fisket. Hovedstyret har antatt at pkt. III i forslaget gir hjemmel for å pålegge utbyggeren å bidra økonomisk til andre fiskefremmende tiltak som et alternativ eller supplement til settefiskanlegg. Direktoratet for Vilt- og ferskvannsfisk har gått ut fra at vilkåret bare gir hjemmel for pålegg i andre deler av Pasvikvassdraget. For å tilfredsstille behovet for tiltak i andre vassdrag har Sør-Varanger kommune og Finnmark fylkesting krevet et fiskefond på kr. 300 000. I likhet med Miljøverndepartementet antar imidlertid Industridepartementet at vassdragsloven gir hjemmel til å pålegge kulturtiltak for opphjør av fisket også i andre vassdrag i Sør-Varanger kommune. En antar derfor at post 4 pkt. III i forslaget til vilkår gir hjemmel for å pålegge tiltak også utenom Pasvik-

vassdrag
mentet i
munens

Post 5.
Vilkår
verndep
tillatelse
ning.

Post 6.
Det f
nomføri

Post 7,
plai
Vilkå
gingstil
boplass
utbygg
Miljøve
inn et
Museum

Post 10
Fors
til ved
Melkef
geren
ikke f
utbedr
utbygg
geren
bedrin
streng
leggs
Vill
ger ve
til utl
vikva:

Vas
foss
31,6
vasst
størr
mulig
ikke
De
lerin
HRV
De
nes :
godk
De
avle:
res -
pera

vassdraget. På denne bakgrunn har departementet ikke funnet å kunne imøtekomme kommunens krav om et eget fiskefond.

Post 5. Vannforurensning.

Vilkåret er tatt med etter forslag fra Miljøverndepartementet og er en forutsetning for tillatelsen etter lov om vern mot vannforurensning.

Post 6. Byggefrist.

Det foreslås fastsatt vanlig frist for gjennomføring av utbyggingen.

Post 7, 8 og 9. Godkjenning av

planer, rydding og naturvern. Vilkårene er oppstilt som vanlig ved utbyggingstillatelser. Av hensyn til vern av kjente boplasslokaliteter som ikke blir gravd ut før utbyggingen foretas, har departementet etter Miljøverndepartementets ønske i tillegg tatt inn et forslag til vilkår fremsatt av Tromsø Museum som 3. ledd i post 9.

Post 10. Vegvedlikehold.

Forslaget til vilkår er tatt med av hensyn til vedlikehold av riksveg 885 fra Håbet til Melkefoss. Veien vil bli benyttet av utbyggeren under anleggstiden. Departementet har ikke funnet å kunne pålegge utbyggeren å utbedre veien, som tiltak i forbindelse med utbyggingen. En vil imidlertid anmode utbyggeren om å være velvillig innstilt overfor utbedring av vegstrekningen utover det som strengt tatt er nødvendig av hensyn til anleggsdriften.

Vilkår for tillatelse meddelt A/S Sydvaranger ved kongelig resolusjon 12. desember 1958 til utbygging av Skogfoss — Melkefoss i Pasvikvassdraget:

1.

Vasshøyden i inntaksbassenget for Melkefoss kraftverk kan heves permanent til kote 31,6 (NGO — 1954) tilsvarende nåværende vasstand ved vassføring 230 m³/sek. Ved større vassføringer manøvreres lukene så vidt mulig slik at de antatt naturlige vasstander ikke overskrides.

Det kan foretas korttidsregulering i et reguleringsområde på 10 cm over og 10 cm under HRV.

Den tillatte reguleringsgrense skal betegnes med fast og tydelig vasstandsmerke som godkjennes av NVE.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander, samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. NVE kan forlange å få tilsendt

utskrift av protokollen som utbyggeren plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

2.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til Sør-Varanger kommune av kr. 7,00 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging, kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet.

Etter 10 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Når konsesjon er gitt, plikter anleggenes eier å innbetale til Sør-Varanger kommune kr. 1 000 000 som avsettes til næringsfond for kommunen.

Fondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for næringsfondet skal være undergitt godkjennelse av vedkommende departement.

4.

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingene — reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren søke å forebygge forurensning og tilslamming av vassdraget.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement eller den dette bemyndiger

- a) å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes, og dekke alle utgifter forbundet med fangst av stamfisk, klekking, foring og transport av den fisk som skal settes ut.
- b) å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen.

1977

III.

Dersom det som følge av kraftutbyggingen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren å bekoste ytterligere tiltak som departementet bestemmer, såfremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

IV.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovennevnte vilkår etter pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår dekkes av konsesjonæren.

5.

Konsesjonæren pålegges å bekoste en jevnlig kontroll og oppfølgingsundersøkelse av vassdraget oppstrøms og nedstrøms kraftstasjonen etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra vedkommende departement, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 100.

7.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt departementet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for departementet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvar-

lig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidig hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for almenheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget. Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten departementets samtykke.

8.

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom intet annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 1,5 m høye, eller har over 5 cm stammediameter målt 25 cm fra bakken. Gjenstående stubber skal være maksimalt 25 cm lange. I rimelig grad kan departementet pålegge ytterligere rydding.

Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjer som ellers er angitt i denne posten.

Ryddingen av reguleringssonen skal være gjennomført senest 2 år etter første neddemming og bør så vidt unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsynet med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

9.

Utbyggeren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Utbyggeren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er freddet i henhold til lov av 29. juni 1951 nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses. Utbyggeren plikter å sette opp et lavt, solid gjerde i en avstand av fem meter rundt det området som av Tromsø museum er betegnet som fornminne V, og å merke områ-

dene betegnet som I, IV og V med skilt som beskriver fornminnet.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av ofefntlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av almenheten medmindre departementet treffer annen bestemmelse.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 104 og 105 tillates Sameiet Skogfoss

Kraftlag å bygge og drive Melkefoss Kraftverk i samsvar med utredning av 16. juli 1975 og på de vilkår som er nevnt i Industridepartementets foredrag av 25. juni 1976.

17. Sør-Trøndelag Kraftselskap.

(Mørre Kraftverk. Regulering av Storvatn. Endring av manøvreringsreglement.)

Industridepartementets samtykke 8. juli 1976.

Departementet har fastsatt som gjeldende inntil videre nytt manøvreringsreglement for reguleringen av Storvatn i Arnevikselva etter det reglement som ble vedtatt ved kongelig resolusjon av 7. mai 1971.

Manøvreringsreglementet lyder nå som følger:

«1.

Vatn	Normal som.vst. kote	Øvre reg.grense kote	Nedre reg.grense kote	Oppdemming m	Senking m	Reg.høyde m
Storvatn	84,88	84,88	74,18	—	10,7	10,7
Skjærbuvatn	84,88	84,88	84,18	—	0,7	0,7

Høydene referer seg til NGO's høydesystem.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at de naturlige flomvassføringene i Arnevikselva ikke økes.

Etter lavvassperiodens slutt om våren fylles Storvatn så raskt som mulig opp til kote 82,88, og magasinet kan ikke tappes under denne grense før 15. september.

3.

For øvrig kan tappingen skje etter Sør-Trøndelag Kraftselskaps behov.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m. v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulan-

ten plikter å oppbevare for hele regulerings-tiden.

Hovedstyret kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Vedtaket er i overensstemmelse med Norges vassdrags- og elektrisitetvesens utkast til manøvreringsreglement i brev av 6. januar 1976 som vedlegges.

Departementet har intet å innvende mot den planlagte terskel forutsatt at grunneierne ikke har satt seg imot dette.

1977